

مقدمه

پشن فروت درختچه‌ای از خانواده گل ساعتی می‌باشد. به شکل تجاری در مناطق گرمسیری و نیمه گرمسیری کشت می‌شود. میوه آن شیرین و پر بذر بوده و در سطح وسیعی از کشورهای آمریکای جنوبی و مرکزی، کارائیب، آسیای جنوبی، ویتنام، فلسطین اشغالی، استرالیا، کره جنوبی و هاوایی کشت و کار می‌شود. عصاره آن به عنوان طعم دهنده به سایر آب میوه‌ها اضافه می‌شود. ماده‌ای شیمیایی به نام اسید سیانیدریک در اندام‌های این گیاه به خصوص برگ و ریشه وجود دارد. این ماده در گل و میوه کمتر وجود دارد. به علاوه حاوی آنزیم‌های مختلفی مانند سوکروز، آمیلاز، بتاگلوکیداز و مقدار زیادی کلسیم نیز می‌باشد. همچنین میوه این گیاه دارای اثر آرام بخشی ناراحتی‌های عصبی، بی‌خوابی، مالیخولیا و اضطراب است. این میوه به طور سنتی در آمریکا و سپس در اروپا به همراه گیاهان سنبل طیب و بادرنجبویه به عنوان یک گیاه آرام بخش برای اضطراب، بی‌خوابی، تشنج و هیستری استفاده می‌شود. دانشمندان بر این باورند که، آثار درمانی آن با افزایش میزان ماده شیمیایی به نام گاما آمینوبوتیریک اسید (GABA) و فعالیت برخی از سلول‌های مغز، احساس آرامش بیشتری در مغز را به همراه دارد.

مشخصات گیاهشناسی پشن فروت

پشن فروت با نام علمی (*Passiflora edulis*) از خانواده (*Passifloraceae*)، مانند انگور دارای بوته‌ای چند ساله (۵ تا ۷ و به ندرت ۱۰ ساله)، پر رشد، قوی، پیچکدار و رونده به ارتفاع ۵-۶/۵ متر می‌باشد. گیاهی آفتاب‌دوست است و هنگام کشت نیاز به قییم، داربست و آلاچیق دارد. دارای ارقام خوراکی زرد و ارغوانی و میوه درشت است و دو نوع رقم ارغوانی و زرد دارای برگ‌هایی به قطر ۱۰-۱۸ سانتیمتر با سه بریدگی و با حاشیه مضرس هستند، ولی در نوع میوه درشت، برگ‌ها تخم مرغی شکل و کشیده با طول ۲۰-۱۰ سانتی‌متر است. برش عرضی ساقه چهار گوش است، ساقه‌های جوان و پیچک‌ها به خصوص در نوع زرد به رنگ صورتی و گاهی ارغوانی ظاهر می‌شوند. گل‌های نوع ارغوانی قدری کوچکتر (۴/۵ سانتیمتر) از گل‌های نوع زرد (شش سانتیمتر) و به رنگ سفید با مرکزیت آبی لاجوردی می‌باشند. گل‌ها در پشن فروت انفرادی و معطر و در کنار جوانه‌های رشد جاری ظاهر می‌شوند. سه عدد براکته به رنگ سبز و درشت، پنج عدد کاسبرگ به رنگ سبز کم‌رنگ و پنج عدد گلبرگ به رنگ سفید با مرکز آبی رنگ و پنج پرچم با بساک‌های بزرگ و یک تخمدان با کلاله سه شاخه شبیه عقربه‌های ساعت دارد.

پشن فروت

PTMP/SK/R&D/A/ Passion fruit01 /21042021

میوه آن از نوع سته، گرد تا تخم مرغی، رنگ آن از زرد تا بنفش تیره در مرحله رسیدن می‌باشد. پوست آن دارای حالت چرمی است. محتویات داخلی آن آبدار و دارای تعداد زیادی بذر می‌باشد. میوه آن به دو شکل تازه‌خوری و در صنایع تبدیلی کار برد فراوان دارد.

جدول ۱- مشخصات گیاه‌شناسی پشن فروت

پشن فروت	نام فارسی
Passion fruit	نام انگلیسی
Passiflora edulis	نام علمی
Passifloraceae	خانواده

شکل ۱- آشنایی با بوته، برگ، گل و میوه گیاه پشن فروت

کاشت

واريته ارغوانی این میوه، نیمه گرمسیری بوده و در مناطقی که دچار یخ زدگی نمی‌شوند، کشت می‌گردد. برخی از ارقام آن تا شش درجه زیر صفر را تحمل می‌کنند. در دماهای پایین با وجود صدمات جدی به اندام‌های هوایی، ریشه‌ها، زنده مانده و قادر به تولید پا جوش خواهند بود. واريته زرد، گرمسیری بوده و به سرما حساس‌تر است. همه ارقام این میوه بدلیل داشتن برگ‌های بزرگ و رونده بودن بایستی در مقابل وزش بادهای تند حفظ شوند. در مناطقی که میزان بارندگی سالیانه بیش از ۹۰۰ میلی‌متر (به شرط پراکنش مناسب بارندگی در طول سال) باشد، امکان کشت دیم آن وجود دارد. این گیاه در شرایط دمایی ۱۸ تا ۲۵ درجه سانتیگراد دارای رشد مطلوبی است. این گیاه در ارتفاع ۱۲۰۰ تا ۱۸۰۰ متر بالاتر از سطح دریا، کشت می‌گردد.

پشن فروت نیاز به آفتاب کامل دارد ولی در مناطقی که گرمای شدیدی حاکم باشد، بهتر است در مکان نیمه آفتاب کشت شود. از آنجا که بوته پشن فروت بسیار پر رشد بوده و تنه مقاومی ندارد، بایستی در کنار قیم، فنس و یا آلاچیق کشت گردد. همچنین جهت حفاظت از سرما در محوطه منازل، بهتر است در پناه دیوارها کشت شود. گیاه پشن فروت ۶ تا ۱۲ ماه پس از کشت در زمین اصلی، شروع به باردهی می‌نماید. عملکرد محصول این گیاه در شرایط مطلوب بین ۱۵ تا ۲۰ تن در هکتار است. فاصله کشت روی ردیف‌ها سه متر و بین ردیف‌ها دو متر می‌باشد، که با احتساب فضای مناسب برای هر درختچه (بوته) به میزان شش متر مربع، میتوان به طور تقریب به تعداد ۱۶۶۰ اصله نهال در هکتار کشت نمود.

پشن فروت در بسیاری از خاک‌ها رشد می‌کند ولی در خاک‌های شنی- لومی با اسیدیته ۶/۵ الی ۷/۵ مناسب‌ترین رشد رویشی را دارد. زهکشی مناسب برای رشد آن ضروری است. خاک باید از مواد آلی، غنی باشد. در صورتی که خاک زیادی اسیدی باشد، افزودن آهک به خاک می‌تواند مفید واقع گردد. به دلیل وجود ریشه‌های سطحی، وجود یک لایه ضخیم مواد آلی به رشد بهینه آن کمک خواهد کرد.

پشن فروت

PTMP/SK/R&D/A/ Passion fruit01 /21042021

تعاونی پترو تمدن مهام پارس

شکل ۲- مزرعه پشن فروت

داشت

آبیاری منظم در تشکیل مداوم گل و میوه نقش مهمی به سزایی دارد. آبیاری در زمان رسیدن میوه بیشتر از زمان‌های دیگر باید مورد توجه قرار گیرد.

بدلیل رشد فراوان، نیاز غذایی پشن فروت، زیاد است. فرمول کودی ۱۷۵ گرم سوپر فسفات تریپل به همراه ۲۰ کیلوگرم کود دامی پوسیده برای هر اصله نهال و یا ۳۰۰ گرم کود نیترات آمونیم کلسیم در دو نوبت (۱۵۰ گرم در هر نوبت) در فصل بارندگی جهت تولید محصول مناسب توصیه شده است. همچنین فرمول کودی مناسب با نسبت ۲۰-۵-۱۰ NPK به میزان ۱۴۰۰ گرم، چهار نوبت در سال، به فاصله ۴۵ سانتیمتر از طوقه گیاه (در درختان بالغ بیش از دو ساله) می‌تواند در عملکرد محصول بسیار موثر باشد. باید توجه داشت، گیاهانی که دچار سرمازدگی شده‌اند، پس از گرم شدن هوا نیاز به تغذیه بیشتری دارند. در خاک‌های قلیایی و شنی،

پشن فروت

PTMP/SK/R&D/A/ Passion fruit01 /21042021

مصرف فسفر نسبت به ازت و پتاس کمتر است. همچنین کمبود عناصر ریز مغذی در این نوع خاکها توسط چهار مرحله محلولپاشی در سال بر طرف می گردد.

برداشت

میوهها خیلی سریع از رنگ سبز به ارغوانی سیر یا زرد تغییر رنگ می دهند. سپس در عرض چند روز بر روی زمین می افتند، که باید در اسرع وقت نسبت به جمع آوری آنها اقدام نمود. جهت نگهداری در انبار، ابتدا باید اقدام به شستن و خشک کردن میوهها نمود. سپس باید به آرامی آنها را در جعبه قرار داد. میوهها را می توان به مدت ۲ الی ۳ هفته در دمای ۱۰ درجه سانتی گراد نگهداری کرد. میوهها وقتی که به آرامی در حال پژمرده شدن و پلاسیدن می باشد، شیرین تر می شوند. میوه و عصاره آن را به آسانی می توان فریز نمود. طعم و مزه پشن فروت خیلی شبیه به میوه مرکبات می باشد. لذا به همین خاطر با ذائقه و سلیقه بسیاری از مردم سازگاری دارد.

شکل ۳- برداشت دستی میوه پشن فروت

پشن فروت

PTMP/SK/R&D/A/ Passion fruit01 /21042021

منبع

قاسمی، مالک؛ داداشزاده، بهمن. (۱۳۹۶). پشن فروت (Passion fruit). تهران: نشر فنی

تعاونی پترو تمدن مهام پارس

PTMP/SK/R&D/A/ Passion fruit01 /21042021

